

35 90/5151
ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο "ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ", 9

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

497

ΕΤΟΣ ΙΑ' Τεύχος 122^{ον}

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ν. Καζάζη.— Έλληνες και Βούλγαροι κατά τὸν δέκατον ἕνατον καὶ εἰκοστὸν αἰῶνα (κατὰ μετάφρασιν Π. Κερίσογλου).
- Κόμπτος Γκουμπινώ.— Ἰωάννης Καποδίστριας (συνέχεια καὶ τέλος).
- Τὰ προνόμια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Μελέτη ἀνατολική).
- Πολιορκία καὶ ἔξοδος τοῦ Μεσολογγίου ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν Χρονικῶν.
- Ἐθνικὴ περισυλλογή.

1908 Φεβρουάριος

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
«ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ»

1908

ΤΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

ΥΠΟ
ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ ΚΑΖΑΖΗ

Προέδρον τῆς Ἐταιρείας

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εἰσαγωγή

Κεφ. Α'. Ἡ Ἑλληνικὴ Συνείδησις ἐν Μακεδονίᾳ.—Κεφ. Β'. Πανσλαυ-
στικὰ ὄνειρα καὶ ἐνέργειαι ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου.—Κεφ. Γ'. Οἱ Σέρβοι καὶ
ἡ Μακεδονία.—Κεφ. Δ'. Οἱ Ρωμοῦνοι καὶ ἡ Μακεδονία.—Κεφ. Ε'. Ἡ ρωσ-
σικὴ πολιτικὴ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ.—Κεφ. ΣΤ'. Ἀνεξαρτησία τῶν Βουλ-
γάρων.—Κεφ. Ζ'. Ψυχολογία τοῦ Βουλγάρου.—Κεφ. Η'. Ἑλληνικὰ πάθη
ἐν Βουλγαρίᾳ.—Κεφ. Θ'. Ἡ βουλγαρικὴ πολιτικὴ ἐν Μακεδονίᾳ.—Κεφ. Ι'.
τὸ ἔργον τῶν κομιτάτων ἐν Μακεδονίᾳ.—Κεφ. ΙΑ'. Ἡ λεηλασία τοῦ Κρουσό-
βου.—Κεφ. ΙΒ'. Φιλοβουλγαρισμὸς ἐν Εὐρώπῃ.—Κεφ. ΙΓ'. Δι' μεταρρυθμίσεις
ἐν Μακεδονίᾳ. Ἀποτελέσματα αὐτῶν.—Κεφ. ΙΔ'. Ἑλληνομακεδονικὴ ἄμυνα.
Κεφ. ΙΕ'. Βουλγαρικὰ ἀντίποινα.—Κεφ. ΙΣΤ'. Ἡ σύγχρονος Μακεδονία.—
Κεφ. ΙΖ'. Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος.

Τὸ βιβλίον, ἀποτελούμενον ἐκ 450 μεγάλων σελίδων μετ' ἐθνογραφικοῦ χάρ-
του τῆς Μακεδονίας, τιμᾶται δραχμῶν πέντε (5) καὶ εὕρεσκειται ἐν τοῖς Ἰ. γραφείοις
τῆς «ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ τοῦ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ».

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΑΤΟΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΑΙΩΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλία, καὶ ἰδίᾳ ἐν ταῖς πρωτεύουσαις αὐτῆς πόλεσι, τῇ Φιλιππουπόλει καὶ τῇ Ἀγκιάλω, καταστροφὴ τῶν ἐλληνικῶν πληθυσμῶν, τῶν πλείστων ἐξαναγκασθέντων εἰς ἐκπατρισμόν, ἔμελλε νὰ συγκλονήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἐλληνικοῦ γένους, τοῦ τε ἐλευθέρου καὶ τοῦ ἀλυτρώτου. Πανταχόθεν ἐξετοξεύθησαν διαμαρτυρίαι καὶ ἀναθέματα κατὰ τῶν ἐγκληματιῶν τῆς Βουλγαρίας. Ἀλλὰ τὰ ἀναθέματα ταῦτα, τὰ ἐκτοξευθέντα ἰδίᾳ διὰ τῶν συλλαλητηρίων καὶ τῆς δημοσιογραφίας, περιορίσθησαν κατὰ μέγα μέρος ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τοῦ ἐλληνικοῦ κόσμου, ἐλαχίστην δ' ἔσχον ἐπήχησιν ἐν τῷ ἔξωτερικῷ.

Ἡ ἐν Εὐρώπῃ δημοσία γνώμη παρεπλανήθη καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, οἱ δὲ ἐπίσημοι κύκλοι μετ' ἀδιαφορίας παρηκολούθησαν τὰ ἀπαίσια γεγονότα. Ὁ ἀγγλικὸς μάλιστα τύπος, προεξαρχόντων τῶν «Καιρῶν», ἐκήρυξεν ὑπαιτίους τῶν καταστροφῶν αὐτοὺς τοὺς ἐλληνικοὺς πληθυσμοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας!

Οὕτως ἔχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Καντερβουρίας τὸ ἐπόμενον τηλεγράφημα, ἐξικετεύων αὐτὸν νὰ ὑψώσῃ τὴν χριστιανικὴν αὐτοῦ φωνὴν ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς φιλανθρωπίας:

«Σεβασμιώτατον ἀρχιεπίσκοπον Καντερβουρίας

Λονδῖνον

«Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπικαλεῖται τὴν εὐμένῃ τῆς Ὑμ. Σεβασμιότητος ἀπροσοχὴν ἐπὶ τῶν ἀπαράδειγματίστων βιαιοπραγιῶν, τῶν ὅλως ἀδικαιολογήτων,
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1908

«ἐναντίον τῶν νομιμοφρόνων Ἑλλήνων τῆς Βουλγαρίας καὶ ἐναντίον τῶν ἐκκλησιῶν, αὐτῶν μοναστηρίων καὶ τῶν ἱεραρχῶν, παρὰ τὴν προστασίαν, ἦν πάντες οὗτοι ἀδικαιοῦντο νὰ ἀπολαύσιν ἐκ μέρους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων δυνάμει τῆς βερολινείου Συνθήκης.

«Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐξαιτεῖται δι' ὑμῶν τὴν ἀδελφικὴν ἐπέμβασιν τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας παρὰ τῆ βρετανικῆ Κυβερνήσει, ὅπως τεθῆ τέρμα εἰς περαιτέρω δολοφονίας καὶ διαρπαγὰς, ἐγκολαπιτούσας ὕβριν εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν αἰζῶμεν.

«Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόκλητος»

Δυστυχῶς ὁ ἄγγλος ἱεράρχης, διατελὼν ὑπὸ τὰς ἐντυπώσεις τῆς φιλοβουλγαριζούσης δημοσίας ἐν Ἀγγλίᾳ γνώμης, μετέχων δὲ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ βαλκανικοῦ Κομιτάτου, ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς εἰς τὸν μητροπολίτην Ἀθηνῶν διὰ τοῦ ἐπισκόπου Γιβραλτάρης, ἀπευθυνθέντος καὶ τούτου διὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐφημερίου τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας αἰδεσίμου κ. Ἑλλιοτ.

«Παρακαλεῖσθε νὰ πληροφορήσητε τὸν μητροπολίτην Ἀθηνῶν ἐκ μέρους μου. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Καντερβουρίας μὲ παρεκάλεσε νὰ τῷ ἀπευθύνω τὴν ἀκόλουθον πληροφορίαν : ὅτι τὸ τηλεγράφημα τοῦ Σεβ. μητροπολίτου ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καθ' ἣν ἐποχὴν οὗτος ἔλειπεν εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην καὶ τῷ ἐδόθη ἅμα τῆ ἐπιστροφῆ του πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν.

«Ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ δλόκληρος ἡ ἀγγλικὴ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἐνεργεῖ εἰς ζητήματα, ἅτινα ἔχουσι πολιτικὸν χαρακτῆρα· καὶ ὅτι εἶνε ἀδύνατον διὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπον νὰ ἐνεργήσῃ τι, δυνάμενον νὰ ἐρμηνευθῆ ὡς δικαιολόγησις τῶν εἰσβολῶν σωμάτων ἐξ Ἑλλάδος εἰς τὸ τουρκικὸν ἔδαφος.

«Ὅτις ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐθεώρησεν, ὅτι τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ στείλῃ τηλεγραφικὴν ἢ ἐπίσημον ἀπάντησιν, ἀλλὰ μὲ διατάσσει νὰ βεβαιώσω τὴν Σεβασμιότητά του, ὅτι ἡ ἀγγλικὴ Ἐκκλησία ἀκούει μετὰ μεγάλης λύπης τὰς ἐν Ἀνατολῇ ξηρίας τῶν Χριστιανῶν καὶ πέμπει πρὸς τὴν Σεβασμιότητά του ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς».

Ταῦτοχρόνως καὶ ἡ Ἑταιρεία τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπηύθυνε τηλεγράφημα πρὸς τὸν ἄγγλον βουλευτὴν, τὸν διαπρεπῆ φιλέλληνα σὲρ Κάρολον Δίλκε, παρακαλοῦσα αὐτὸν νὰ ὑψώσῃ φωνὴν ὑπὲρ τοῦ καταδιωκομένου Ἑλληνισμοῦ ἐν Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν φωτισμὸν τῆς δημοσίας ἐν Ἀγγλίᾳ γνώμης. Ὁ κ. Δίλκε ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως :

Dockett Eddy by Shepperton, Middlesex, August 19, 1906

«Φίλε Κύριε,

«Ἔλαβον τὸ τηλεγράφημά σας. Βεβαίως εἶχον ἤδη ἀναγνώση μετὰ φρίκης τὰ τηλεγραφήματα, ἅτινα ἀναφέρουσι τὰς φρικώδεις πράξεις, ἃς κατονομάζετε. Τίθεμαι πάντοτε παρὰ τὸ πλευρὸν ἐκείνων, οἷας δῆποτε χώρας, οἷτινες δύνανται νὰ συμμετάσχωσι τῆς ἐκφράσεως τῆς ἐπιθυμίας πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξάπλωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Φοβοῦμαι ὅμως ὅτι, ἤθελεν εἶναι δύσκολον νὰ πεισθῶσιν ὅπως ἀναλάβωσι τὴν ἐνέργειαν ὡς πρὸς τὰ διάφορα κακουργήματα, ἅτινα χαρακτηρίζουσι τὴν μετοξὺ τῶν φυλῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν πάλην, αἷτινες ἔτυχε νὰ εὐρεθῶσιν ἐν συναφείᾳ ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ Εὐρώπῃ.

«Μετ' εἰλικρινείας
«Κάρολος Δίλκε»

Ἐν τοιαύτῃ διετέλει πλάνη ἡ δημοσία ἐν Ἀγγλίᾳ γνώμη, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν φιλελλήνων δὲν ἐτόλμων ν' ἀναλάβωσι τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἑλληνικῶν δικαίων παρὰ δημοσίᾳ γνώμῃ, πλανωμένη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ὑπὸ ἐπιβούλων ἀνθελληνικῶν ἐνεργειῶν. Κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμήν ὁ πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας τοῦ «Ἑλληνισμοῦ» ἀνέλαβε τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου, ἀγγλιστὶ κατὰ πρῶτον, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Greeks and Bulgarians in the nineteenth and twentieth centuries (An open letter to the right hon. Sir Charles W. Dillke).*» «Ἕλληνες καὶ Βούλγαροι κατὰ τὸν δέκατον ἕνατον καὶ εἰκοστὸν αἰῶνα. Ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν σὲρ Κάρολον Δίλκε», παρακαλούμενον κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Γλάστωνος νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν αὐτοῦ πρὸ τοῦ ἀγγλικοῦ δημοσίου κατὰ τῶν νέων τούτων *Bulgarian atrocities*.

Τοῦ βιβλίου ἡ δημοσίευσιν ἐπεβράδυνεν ἐπὶ τινα χρόνον, ἕνεκα ἀπροσδοκῆτων αἰτίων, ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ συγγραφέως. Ἐπὶ τέλους ἐδημοσιεύετο ἀγγλιστὶ ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὴν ἐπέτειον ἀκριβῶς τῶν καταστροφῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, ὀλίγας δ' ἑβδομάδας βραδύτερον καὶ γαλλιστὶ ἐν Παρισίοις.

Πλεῖστα τῶν ἐγκριτωτάτων ὀργάνων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου, ἰδίᾳ ἐν Ἀγγλίᾳ, εὐμενέστατα ἐσχολίασαν τὸ βιβλίον τοῦ προέδρου τῆς Ἑταιρείας τοῦ «Ἑλληνισμοῦ», ὁ δ' ἐπίσκοπος Γιβραλτάρης, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ἔπεμψεν αὐτῷ τὸ ἐπόμενον γράμμα, δηλωτικὸν τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνεργειῶν τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἑλληνικοῦ γένους :

«Ἀγαπητὴ κύριε,

«Σὰς γράφω ὅπως σὰς εὐχαριστήσω διὰ τὸ ἀντίτυπον τοῦ βιβλίου σας «Ἕλληνες καὶ Βούλγαροι», τὸ ὁποῖον, ὡς ἔποθέτω, ὀφείλω εἰς τὴν φιλοφροσύνην σας καὶ τὸ ὁποῖον πρὸ μικροῦ διεξῆλθον μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος.

«Οὐδεμίαν ἔχω ἀμφιβολίαν, ὅτι αἱ πληροφορίες, ὡς ἐλαμβάνομεν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος ἢ κατὰ τὰ τελευταῖα δύο ἔτη, προήρχοντο ἄγαν ἀποκλειστικῶς ἐκ βουλγαρικῶν πηγῶν, εἶνε δ' εὐχάριστον, ὅτι ἔχομεν ἤδη τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀκούωμεν τὰ λεκτέα καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου μέρους.» Ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην μου, εἶνε καὶ ἕτερον ἀκόμη ζήτημα, ἂν ἄλλα ἔθνη δύνανται νὰ ἐπεμβῶσιν ἐπιφελῶς.

«Δέξασθε κτλ.

«W. E. Gibraltar»

Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἢ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενη «Revue diplomatique» ἐν σειρᾷ φύλλων αὐτῆς ἐδημοσίευσεν πολλὰ ἀποσπάσματα τοῦ βιβλίου τούτου, ἅμα γενομένης τῆς γαλλικῆς ἐκδόσεως.

Τῇ αἰτήσῃ πολλῶν ὁμογενῶν καὶ ἄλλων μελῶν τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας, δημοσιεύεται τὸ βιβλίον καὶ ἑλληνιστί, ἀρξαμένης ἤδη ἀπὸ τινων ἐβδομάδων τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης ἐγκρίτου ἐφημερίδος «**Βυζαντινῆς Ἐπιθεωρήσεως.**»

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἑταιρείας τοῦ «Ἑλληνισμοῦ.»)

